

Mitä kehysriihiratkaisut merkitsevät kunnille?

Taloustorstai 2.5.2024

@MinnaPunakallio, pääekonomisti Kuntaliitto

Sopeuttamispakettien kokonaisuus hallituskaudella

Petteri Orpon hallituksen sopeuttamisen kokonaisuus: 9 miljardia euroa

Hallitusohjelman (liite B) 4 miljardin euron sopeutuskokonaisuus

- Mm. sosiaaliturvaetuuksiin liittyvien menojen säästöjä
- Indeksisidonnaisten menojen säästöjä
- Mm. kehitysyhteistyö
- 0,9 miljardia euroa säästöistä koostuu hyvinvointialueiden kehittämistoimista

Rakennepoliittiset toimet: 2 miljardia euroa

- Työllisyystoimet, mm. ansioturvan tason porrastus, lapsikorotusten ja aikuiskoulutuksen lakkauttaminen
- KHI/KEL-sidonnaisten etuuksien leikkaukset

Kehysriihen linjaukset: 3 miljardia euroa

- 1,6 miljardin euron lisäsäästöihin, mm. hyvinvointialueiden palveluvelvoitteet ja asiakasmaksut, opiskelijat opintotuen asumislisään
- 1,8 miljardin euron veropäätöksiin, mm. yleisen ALV-kannan korotus

Lisäksi määräaikainen Investointiohjelma sekä kasvupaketti

”Suurin hallituksen kuntatalouteen suoraan kohdistama sopeutustoimi on peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehtävä yhden prosenttiyksikön korotusta vastaava säästö vuosina 2024–2027.”

Lähde: Julkisen talouden suunnitelma 2025-2028

Sopeutuksen kumulatiivinen yhteisvaikutus kuntiin

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Kuntien tuloihin vaikuttavat hallituksen toimenpiteet (HO-liite B)	0,0	0,0	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Kuntien menoihin vaikuttavat hallituksen toimenpiteet (HO-liite B)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kuntien tuloihin vaikuttavat hallituksen toimenpiteet (lisätoimet 2024)	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Kuntien menoihin vaikuttavat hallituksen toimenpiteet (lisätoimet 2024)	0,0	0,0	0,2	0,2	0,2	0,2
Valtion toimenpiteiden nettovaikutus kuntien verotuloihin	0,0	0,1	0,5	0,5	0,5	0,5
Veroperusteiden muutosten kompensatio kunnille	0,0	0,0	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
Muiden valtion toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3	0,3
Sosiaaliturvamaksujen muutosten vaikutukset verotuloihin ja työnantajakustannuksiin	0,0	0,3	0,4	0,3	0,4	0,4
Vaikutus kuntatalouden rahoitusasemaan, netto	0,0	0,4	0,7	0,7	0,6	0,6

**Mitä kehysriihi merkitsee
kunnille?**

Sosiaali- ja terveydenhuolto | Hallitus lakkauttaa yöpäivystyksen viidellä paikkakunnalla

Pääkirjoitus | Hallitus antaa säästöpaketista keppiä kaikille – joka toisen eläkeläisen verotus kiristyy

VEROTUS

Yksi kuva näyttää: Suomen alv-kanta nousemassa EU:n kärkikastiin

Säästöpäätökset | Makeisten verotuksen raju korotus tuli Fazerille yllätyksenä – näin muutos nostaa karkkilaskuasi

Miksi bensan hinta nousee alv-korotuksella? Purra vastaa

Näin hallituksen ratkaisut iskevät eri kohteisiin: alkoholi, lääkekorvaukset, makeiset, opintotuki, eläkkeet, hoitajamitoitus...

Kehysriihi vastasi kuntien huoliin osittain – normien keventämisessä edettävä ripeästi

Kuntaliitto ja kunnat ovat helpottuneita, että hallitus lupasi kehysriihessä kompensoida edes osan sote-uudistuksen loppulaskuun liittyvästä valtionrahoituksen leikkauksesta. Jos leikkaus olisi toteutunut täysimääräisesti, se olisi merkinnyt 400 miljoonan euron pysyvää vähenemistä kuntien valtionosuuksiin. Myös kunnallisverotuksen efektiivisyyden parannus tuo pitkällä aikavälillä kuntien taloudenhoitoon lisää liikkumavaraa.

– Kehysriihessä hallitus lupasi lisätä kuntien peruspalvelujen valtionosuuksia 277 miljoonaa euroa vuodesta 2025 lähtien. Tämä on tärkeä kädenojennus kunnille ja turvaa osittain esimerkiksi lasten ja nuorten hyvinvointipalvelujen tulevaisuutta. Valitettavasti kunnille jää edelleen sopeuttamistarvetta, Kuntaliiton toimitusjohtaja **Minna Karhunen** kommentoi kehysriihen neuvottelutulosta.

Kunnat ovat sote- ja TE-palvelu-uudistusten keskellä nyt äärimmäisen vaikean talousnäkökuvan edessä. Kuntien talouden tila on heikentymässä nopeasti: kustannukset kasvavat, verotulo- ja valtionosuuskehitys on vaimeaa ja investointitarpeet jatkuvat suurina. Samaan aikaan hallituksen lisäsopeutustoimet koskevat myös kuntasektoria.

Normien keventämiseen vauhtia, rahoitusta ei saa leikata ennaikaisesti

Hallituksen normien ja tehtävien purkamisen kustannusvaikutuksesi on kehyksessä arvioitu

”Kevään 2024 julkisen talouden suunnitelman uudet toimet kohdistuvat myös kuntiin. Niiden yhteisvaikutus on kuitenkin kuntataloutta vahvistava valtionosuuden lisäyksen ja sosiaaliturvarahastoihin kohdistuvien säästöjen kanavointiratkaisun myötä”

Lähde: Kuntatalousohjelma 2025-2028,

**Oletus:
Kasvattaa kuntien
verotuloja noin
200 milj. euroa.
Pienentää kuntien
menoja noin
200 milj. euroa.**

Kehysriihen keskeiset kuntalinjaukset pähkinänkuoressa

Sote-siirtolaskelmien kuntavaikutusten pienentäminen
+277 milj. euroa
vuodesta 2025 lähtien

Kunnallisverotuksen ansiotulovähennys poistuu (+340 milj. €), verotulomenetysten kompensatiot pienenee (-340 milj. €)
Yhteisvaikutus neutraali

Kanavointiratkaisun vaikutus kuntiin
Veronluonteiset maksumuutokset kasvattavat kuntien verotuottoja:
60-70 milj. euroa

Ammatillisen koulutuksen rahoitusta vähennetään 100 milj. €
Kuntavaikutukset täsmentyvät

Kuntien normien keventäminen
Kuntien velvoitteita vähennetään tai asiakasmaksuja lisätään
Tulot -25 milj. €,
menot -100 milj. €

Valtionavustussäästöt OKM:n hallinnonalalla yht. 150 milj. € v. 2026
Päätösten aikaistus.
Yhteisvaikutus neutraali, jos kunnat eivät lisää omarahoitusosuutta

Tarkemmin kuntapäätöksistä voi lukea kevään kuntatalousohjelmasta

**Kevään
ohjelma
julki
25.4.2024**

Sisältö

Tiivistelmä

1. Kuntatalouden tilannekuva
2. Hallituksen kuntalinjaukset
3. Valtion kuntatoimenpiteet hallinnonaloittain
4. Kuntatalouden kehitysarvio ja talouden sopeutusaine (=painelaskelma, rahoitusperiaatteen toteutuminen)

Lisäksi:

[Kuntakohtaiset painelaskelmat](#)

[Ennakkollinen vos-laskelma](#)

[Vos-laskelmassa myös uudet kuntien TE-laskelmat](#)

Kuntatalouden kehitysarvio

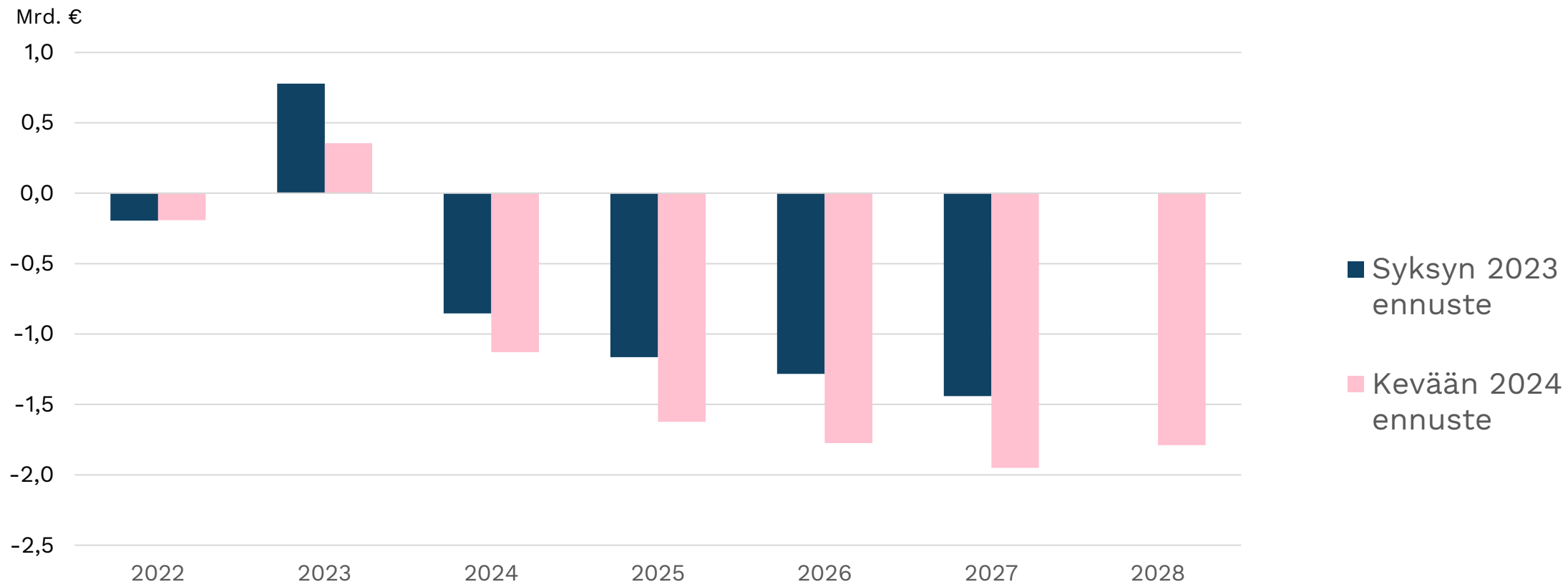
Odotettua korkeampi kuntien menotaso 2023 varjostaa tulevia ennustevuosia ja on kehyskaudella eniten kuntataloutta heikentävä tekijä

Positiivinen ennusteriski: Kunnat voivat vaikuttaa menoihin

Kuntatalouden ennuste heikentynyt

Toiminnan ja investointien rahavirta

Toiminnan ja investointien rahavirta = tulorahoitus – investoinnit

Toiminnan ja investointien rahavirta kuvaa kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen.

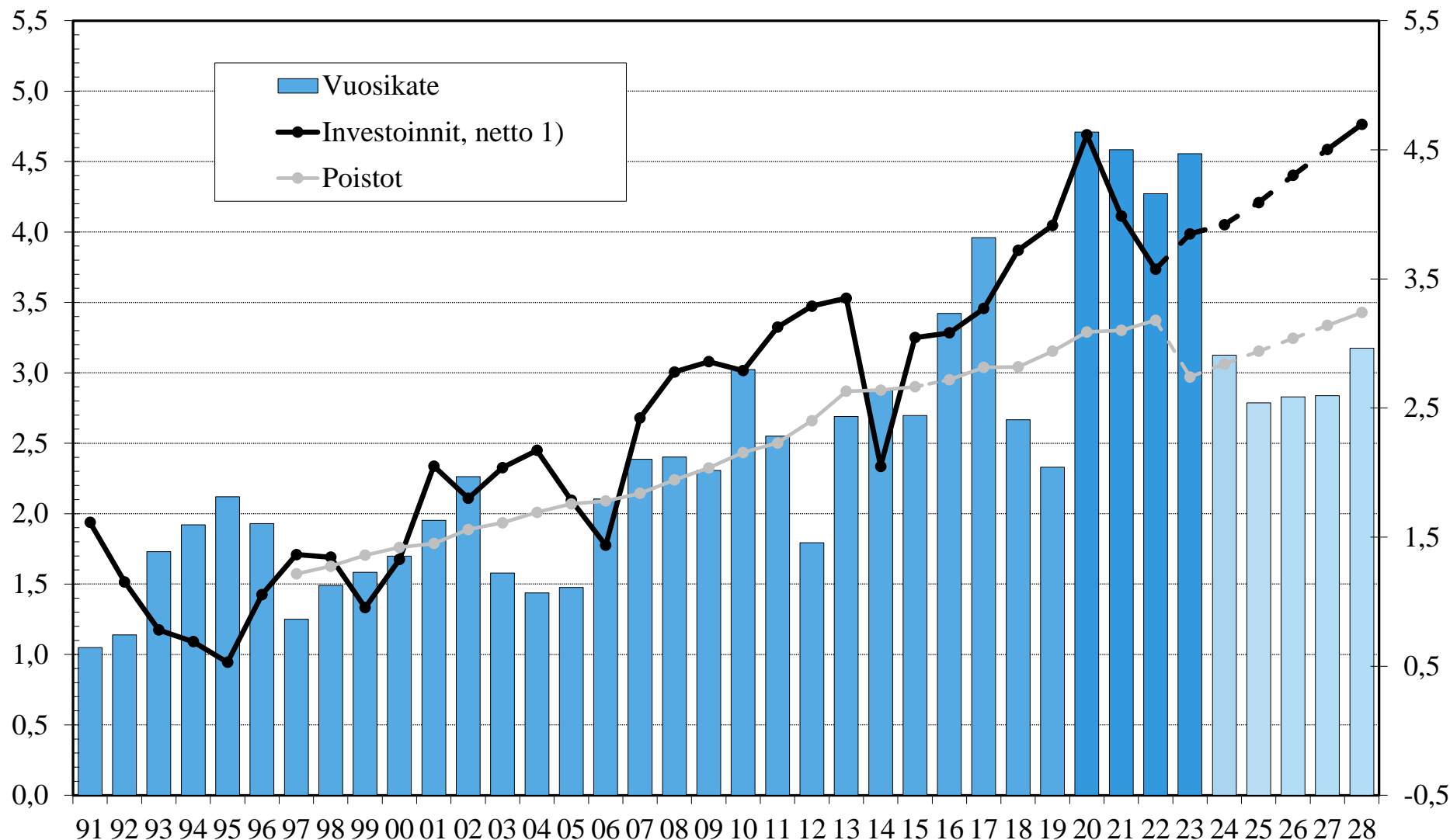
Kuntasektorin vuosikate, poistot sekä investoinnit¹⁾ painelaskelman mukaan, mrd.€

Vuoden 2014 nettoinvestointien tasoon vaikuttaa kunnallisten liikelaitosten yhtiöittäminen.

Vuosien 2016 ja 2017 vuosikatetta vahvistivat kilpailukykysojimuksessa sovittu lomarahaleikkaus ja työnantajamaksujen alennukset. Kiky-säästöt leikattiin kuntataloudesta täysimääräisinä vuosina 2018-2019.

Vuonna 2020 vuosikatetta vahvistaa noin 2,6 miljardin euron koronatuki kunnille ja sairaanhoitopiireille. Vuodelle 2021 myönnettiin koronatukia yhteensä noin 2,4 miljardia euroa.

Vuoden 2023 vuosikatetta parantaa erityisesti edellisten vuosien verotilitykset.

1) Investoinnit, netto = Käyttöomaisuusinvestoinnit-rahoitusosuudet - käyttöomaisuuden myyntitulot.

Tärkeitä ennuste- päivityksiä löytyy Pääekonomistin palstalla!

Katso kohdasta diaesitykset

Esim. työttömyysvakuutusmaksun ennustetaan puolittuvan vuonna 2025

<https://www.tyollisyysrahasto.fi/porssitiedotteet/2024.04.23-tyollisyysrahasto-on-antanut-stmlle-arvion-tyottomyysvakuutusmaksujen-tasosta-vuodelle-2025>

www.kuntaliitto.fi

www.kommunforbundet.fi

Kiitos!

Minna Punakallio
Puh. 09 771 2095, 040 – 751 5175
minna.punakallio@kuntaliitto.fi
@MinnaPunakallio

